

Nr 102

Kungl. Maj:ts proposition om avskaffande av patent- och registreringsverkets samling av anmälningar till aktiebolagsregistret och andra företagsregister; given Stockholms slott den 16 februari 1973.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att patent- och registreringsverkets samling av anmälningar till aktiebolagsregistret och andra företagsregister avskaffas och att författningsbestämmelser rörande samlingen upphävs.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1944: 705) om aktiebolag

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1944: 705) om aktiebolag, dels att 205 § skall upphöra att gälla, dels att 202 och 203 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

202 §

Vad i aktiebolagsregistret införes, med undantag av meddelande om konkurs eller ackordsförhandling utan konkurs, varom förmåles i 169 §, skall genom registreringsmyndighetens försorg ofördröjligen kungöras i allmänna tidningarna.

Där i annat fall än i 201 § andra stycket avses i registret antecknas, att tidigare anteckning avföres därur, skall kungörelse därom äga rum efter vad ovan sägs.

En samling för hela riket av vad sålunda kungjorts skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket samt förses med register. I den mån nyssnämnda samling tryckes skall den översändas till varje domstol, länsstyrelse och överexekutor.

Anmälningar och ansökningar med därvid fogade handlingar skola, särskilt för varje bolag, förvaras såsom bilagor till aktiebolagsregistret.

203 §

Närmare föreskrifter om aktiebolagsregistrets förande, de i 202 § stadgade kungörelserna, avgifterna för ansökan om godkännande samt för registreringen och dess kungörande så ock om tid och sätt för utgivande av den i nämnda paragraf omförmälda samlingen och dess översändande till vissa myndigheter meddelas av Konungen.

Närmare föreskrifter om aktiebolagsregistrets förande, de i 202 § stadgade kungörelserna, avgifterna för ansökan om godkännande samt för registreringen och dess kungörande meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar

Härigenom förordnas, att 105 § lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

105 §

Det som i enlighet med denna lag blivit infört eller antecknat i registret och kungjort i ortstidning skall anses hava kommit till tredje mans kännedom, där ej av omständigheterna framgår, att han varken ägde eller bort äga vetskap därom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blivit eller bort bliva infört eller antecknat i registret, icke med laga verkan åberopas mot annan än den som visas hava ägt vetskap därom.

Finnes enligt Konungens förordnande tryckt samling av anmälningar till registret, skall i fråga om behörighet att inför domstol, länsstyrelse eller överexekutor företräda föreningen vad samlingen, i den mån den kommit myndigheten till handa, innehåller äga vittnesord för myndigheten, där ej annat förhållande visas vara för handen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1887: 42 s. 1) angående handelsregister, firma och prokura

Härigenom förordnas, att 4 och 5 §§ lagen (1887: 42 s. 1) angående handelsregister, firma och prokura skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Registreringsmyndigheten skall ofördröjligen låta kungöra innehållet av anmälan, som i registret intages, såväl i allmänna tidningarna som ock, om anmälan avser rörelse i stad, i tidning som utgives i den staden eller, om flera tidningar där utgivas, i den av dessa, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas. Utgives ej tidning i staden eller avser anmälan rörelse å landet, skall kungörelsen införas i den tidning i länets residensstad, där allmänna påbud för denna stad vanligen meddelas. Bilaga till anmälan skall ej kungöras.

¹ Senaste lydelse 1964: 657.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

En samling för hela riket av de i allmänna tidningarna kungjorda anmälanden skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket samt för ses med register.

5 §

Närmare föreskrifter om handelsregistrens förande, de i 4 § stadgade kungörelser, avgifterna för registreringen och för dess kungörande *samt tid och sätt för utgivande av den i nämnda § omförmälda samling* meddelas av Konungen.

Närmare föreskrifter om handelsregistrens förande, de i 4 § stadgade kungörelser, avgifterna för registreringen och för dess kungörande meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

4 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse**

Häri genom förordnas i fråga om lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse,

dels att 317 § skall upphöra att gälla,

dels att 314 och 315 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

314 §

Vad i försäkringsregistret införes, med undantag av meddelande om konkurs, varom förmäles i 160 eller 255 §, skall genom försäkringsinspektionens försorg ofördröjligen kungöras i allmänna tidningarna.

Där i annat fall än i 313 § andra stycket avses i registret antecknas, att tidigare anteckning avföres därur, skall kungörelse därom äga rum efter vad ovan sägs.

En samling för hela riket av vad sålunda kungjorts skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket samt för ses med register. I den mån nyssnämnda samling tryckes skall den översändas till varje domstol, länsstyrelse och överexekutor.

Anmälningar och ansökningar med därvid fogade handlingar skola, särskilt för varje bolag, förvaras såsom bilagor till försäkringsregistret.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*315 §¹

Närmare föreskrifter om försäkringsregistrets förande och de i 314 § stadgade kungörelserna *samt om tid och sätt för utgivande av den i nämnda paragraf omförmälda samlingen och dess översändande till vissa myndigheter* meddelas av Konungen.

Närmare föreskrifter om försäkringsregistrets förande och de i 314 § stadgade kungörelserna meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

5 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1955: 183) om bankrörelse**

Härigenom förordnas, att 173 § lagen (1955: 183) om bankrörelse skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

173 §

Det som i enlighet med denna lag blivit infört eller antecknat i bankregistret och kungjort i allmänna tidningarna, skall anses hava kommit till tredje mans kännedom, där ej av omständigheterna framgår, att han varken ägde eller bort äga vetskap därom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blivit eller bort bliva infört eller antecknat i registret, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hava ägt vetskap därom.

Finnes enligt Konungens förordnande tryckt samling av anmälningar till registret, skall i fråga om behörighet att inför domstol, länsstyrelse eller överexekutor företräda bankaktiebolaget vad samlingen, i den mån den kommit myndigheten till handa, innehåller, äga vitsord för myndigheten, där ej annat förhållande visas vara för handen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

¹ Senaste lydelse 1961: 610.

6 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1955: 416) om sparbanker

Härigenom förordnas, att 89 § lagen (1955: 416) om sparbanker skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

89 §¹

Vad i sparbanksregistret införes, med undantag av meddelande om konkurs, skall genom registreringsmyndighetens försorg ofördröjligen kungöras såväl i allmänna tidningarna som ock i tidning, som är allmänt spridd inom den berörda sparbankens verksamhetsområde. Där i annat fall än som avses i 88 § andra stycket antecknas i registret, att tidigare anteckning avföres ur detsamma, skall kungörelse därom ske efter vad nyss sagts.

Det som i enlighet med denna lag eller med stöd därav meddelade bestämmelser blivit infört eller antecknat i sparbanksregistret och kungjort i ortstidning skall anses hava kommit till tredje mans kännedom, där ej av omständigheterna framgår, att han varken ägde eller bort äga vetskaper därom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blivit eller bort bliva infört eller antecknat i registret, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hava ägt vetskaper därom.

Finnes enligt Konungens förordnande tryckt samling av anmälningar till sparbanksregistret, skall i fråga om behörighet att inför domstol, länsstyrelse eller överexekutor företräda sparbanken vad samlingen, i den mån den kommit myndigheten till handa, innehåller, äga vitsord för myndigheten, där ej annat förhållande visas vara för handen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

¹ Senaste lydelse 1962: 234.

7 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1948: 218) om sambruksföreningar

Härigenom förordnas, att 57 § lagen (1948: 218) om sambruksföreningar skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

57 §

Det som i enlighet med denna lag eller särskild med stöd av lagen utfärdad författning blivit infört eller antecknat i registret och vederbörligen kungjort i ortstidning, skall anses hava kommit till tredje mans kännedom, där ej av omständigheterna framgår, att han varken ägde eller bort äga vetskaps därom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blivit eller bort bliva infört eller antecknat i registret, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hava ägt vetskaps därom.

Finnes enligt Konungens förordnande tryckt samling av anmälningar till registret, skall i fråga om behörighet att inför domstol, länsstyrelse eller överexekutor företräda föreningen vad samlingen, i den mån den kommit myndigheten till handa, innehåller för denna äga vitsord, där ej annat förhållande visas vara för handen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen statsrådet på Stockholms slott den 16 februari 1973.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, MOBERG, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Feldt, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *avskaffande av patent- och registreringsverkets samling av anmälningar till aktiebolagsregistret och andra företagsregister* och anför.

De flesta uppgifter, som införs eller antecknas i aktiebolagsregistret, föreningsregister, handelsregister, försäkringsregistret, bankregistret, sparbanksregister och registret för sambruksföreningar skall kungöras. I Post- och inrikes tidningar sker kungörandet i en särskild bilaga, som utges en gång i veckan. De på detta sätt kungjorda uppgifterna samlas av patent- och registreringsverket (PRV), som månadsvis utger en samling av uppgifterna. Månadshäftena skall genom verkets försorg föras med register, vilket för varje företagsregister i bokstavsordning tar upp de firmor, som finns med i varje häfte. Tidigare hade samlingen även person- och årsregister. Dessa slopades åren 1923 och 1925.

Månadshäftena utges i 300 exemplar. Distributionen ombesörjs sedan år 1922 av PRV. 206 exemplar sänds till olika myndigheter och 5 till andra årsprenumeranter.

En årsprenumeration kostar 100 kr., och lösnummerpriset är 5 kr. Eftersom lösnummer praktiskt taget aldrig säljs, uppgår årsinkomsten av försäljningen till endast ca 500 kr.

Kostnaderna för månadshäftena är förhållandevis höga. Sålunda har PRV beräknat de direkta tryckkostnaderna till 220 000 kr. för budgetåret 1972/73 och till 273 000 kr. för budgetåret 1973/74. Därtill kommer 100 000 kr. för vardera budgetåret i beräknade kostnader för kontorspersonal.

PRV har i skrivelse den 22 december 1969 hemställt, att månadshäftena slopas. Verket framhåller, att olika rationaliseringsåtgärder vidtagits under årens lopp för att nedbringa tryckningskostnaderna. Sålunda beslöts i december 1940 att häftena skulle utges i tidningsformat, men år 1949 skedde en återgång till det ursprungliga bokformatet. Genom att översändande av häftena till vissa specialdomstolar m. fl. slopades

år 1945 kunde upplagan minskas. Vidare har konceptskrivningen för-
enklat vid flera tillfällen, vilket påverkat tryckningskostnaderna.

Verket framhåller vidare att innehållet i häftena är svårtillgängligt sedan person- och årsregistren slopades. Häftena fyller därför knappast längre sitt egentliga ändamål, nämligen att sammanföra de registrerade anmälningarna och därmed utgöra en uppslagsbok och ett hjälpmedel för allmänhetens information om företagen. Månadshäftena avses även tjäna syftet att underlätta processlegitimationen för företagens ställföreträdare. Härpå ges exempel i 205 § aktiebolagslagen (1944: 705), som föreskriver att den som företräder ett aktiebolag vid domstol, länsstyrelse eller överexekutor skall förte bevis att han enligt aktiebolagsregistret är behörig företräda bolaget. Är beviset inte äldre än ett år åligger det myndigheten att ur månadshäftena inhämta upplysning, huruvida förändring beträffande behörigheten skett, varvid myndigheten alltså måste begagna sig av flera månadshäften, beroende på hur gammalt företett registreringsbevis är. Emellertid, påpekar verket, föreligger häftena färdigtryckta och distribuerade först omkring sex månader efter kungörandet i posttidningen. De kan alltså vara inaktuella redan vid mottagandet och har därför ringa värde som hjälpmedel vid processlegitimationen.

För att utröna det intresse, som finns att bibehålla månadshäftena, har verket varit i kontakt med fasta prenumeranter och ett flertal myndigheter. Av de tillfrågade myndigheterna uppgav sig endast kupongskattekontoret vid länsstyrelsen i Stockholms län ha stor nytta av månadshäftena, medan övriga myndigheter uppgav sig ha ringa eller ingen nytta av dem. Från domstolshåll framhölls att man vid behov gjorde telefonförfrågningar direkt hos PRV. Av prenumeranterna uppgav sig dåvarande Skandinaviska banken och Stockholms Enskilda bank ha stor nytta av häftena.

Beträffande kupongskattekontorets eventuella behov av månadshäftena framhåller verket, att verket fr. o. m. den 1 januari 1969 övertagit det påminnelseförfarande angående insändande av beslut rörande utdelning, som dessförinnan åvilade kontoret. Kontoret får därför erforderliga uppgifter direkt från verket och behöver ej längre använda häftena för att erhålla uppgifterna.

Sammanfattningsvis anför PRV att något verkligt behov att bibehålla månadshäftena inte torde föreligga. I det fåtal fall där man önskar behålla dem, synes de dock inte vara nödvändiga för vederbörandes information, eftersom veckobilagorna till posttidningen utan alltför mycket besvär torde kunna användas i stället för månadshäftena.

Även från annat håll har tanken på att avskaffa månadshäftena aktualiserats. Således framhåller *justitieombudsmannen (JO)* i en till chefen för handelsdepartementet ställd skrivelse den 26 juli 1972 att häftena ej längre synes fylla någon egentlig funktion. Delvis beror detta på

den eftersläpning i utgivningen som råder och som gör att uppgifterna även i det senast utkomna häftet kan vara mycket föråldrade. JO anser emellertid, att det, även om en snabbare utgivningstakt inte borde vara omöjlig, knappast är troligt att den nytta som härigenom kunde vinnas skulle uppväga kostnaden för arbetsinsatsen. Mycket talar därför enligt JO för att utgivandet av häftena borde upphöra.

Domstolsväsendets organisationsnämnd har i skrivelse till justitiedepartementet den 27 december 1971 anfört att publikationen i sin nuvarande utformning inte är till någon nytta för domstolarna och att det därför bör skapas förutsättningar för att den inte längre behöver tillställas domstolarna.

I betänkandet (SOU 1967: 35) Firmaskydd har *firmautredningen* föreslagit att ett samlingsregister över samtliga i landets olika register intagna firmor upprättas och att föreskrifterna beträffande månadshäftena upphävs, när samlingsregistret trätt i funktion.

I remissyttrande över firmautredningens betänkande påpekar *statskontoret*, att stora förseningar vidlåder den nu utgivna samlingen av anmälningar till aktiebolagsregistret och andra företagsregister. Kontoret framhåller, att publikationen är inaktuell redan vid utgivandet och ifrågasätter om den inte omedelbart bör upphöra, oavsett hur frågan om en framtida central registrering kommer att lösas.

Även enligt min mening talar starka skäl för att månadshäftena avskaffas. Frågan har tidigare skjutits upp i avvaktan på behandlingen av firmautredningens förslag om upprättande av ett centralt samlingsregister över olika firmor. Som framgår av vad statsrådet Lidbom anfört i samband med att förslag till ny fimalag m. m. i dag remitterats till lagrådet är emellertid tiden ännu inte mogen för inrättande av ett sådant centralt register. Frågan om månadshäftenas avskaffande bör enligt min mening ändå avgöras nu. Med hänsyn till att häftena inte fyller en praktisk funktion som står i rimlig proportion till det arbete och de kostnader som är förenade med dem bör de kunna slopas utan att ersättas med någon annan typ av förteckning för hela riket över registrerade firmor. Jag föreslår därför att de lagregler, som nu föreskriver att en samling av anmälningar till firmaregistren skall finnas, upphävs.

Det förekommer också vissa lagregler, som inte direkt föreskriver att en samling skall finnas men som ändock innehåller bestämmelser som rör en sådan. Sålunda föreskrivs exempelvis i 205 § aktiebolagslagen att det åligger vissa myndigheter att, om någon till styrkande av sin behörighet företer registreringsbevis som inte är äldre än ett år, inhämta upplysning ur samlingen, huruvida förändring beträffande behörigheten ägt rum. Vad samlingen utvisar skall för myndigheten äga vitsord, om inte annat förhållande visas vara för handen.

Eftersom något samlingsregister som ersätter månadshäftena inte avses införas nu, föreslår jag att också lagbestämmelser av den typ jag nu

nämnt upphävs. Ett upphävande av dessa bestämmelser bör enligt min mening inte leda till någon skärpning av den utbildade praxis som innebär att domstol, länsstyrelse eller överexekutor vid prövning av ställföreträdarskap godtar registerutdrag som inte är äldre än ett år.

Bestämmelser om månadshäftena finns även i flera författningar, som har kommit till utan riksdagens medverkan. Jag kommer senare att föreslå Kungl. Maj:t erforderliga ändringar i dessa författningar.

Lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1973, vilket medför att ytterligare månadshäftet inte skall utkomma därefter. Detta innebär också att inte heller kungörelser, som införts i posttidningen före angivna dag men som ännu ej samlats i något månadshäfte, behöver tas in i något månadshäfte.

I enlighet med det anförda har inom handelsdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1944: 705) om aktiebolag,
2. lag om ändring i lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar,
3. lag om ändring i lagen (1887: 42 s. 1) angående handelsregister, firma och prokura,
4. lag om ändring i lagen (1948: 433) om försäkringsrörelse,
5. lag om ändring i lagen (1955: 183) om bankrörelse,
6. lag om ändring i lagen (1955: 416) om sparbanker,
7. lag om ändring i lagen (1948: 218) om sambruksföreningar.

Samråd har ägt rum med statsrådet Lidbom beträffande förslagen under 1—3, med chefen för finansdepartementet beträffande förslagen under 4—6 samt med chefen för jordbruksdepartementet beträffande förslaget under 7.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att antaga förslagen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

